

Pääkirjoitus

Kun Eino Leino runossaan Väinämöisen laulu kirjoittaa –

*”Ei suruja monta ihmislapselle suotu:
Yks sydämen suru,
elon huoli toinen
ja kolmansa korkean, ankaran kuoleman suru.
Ystävä pettää,
elämä jättää - - -”* (Leino 1902, teoksessa Kangastuksia),

- taustalta kuuluu kaksoisviesti, ehkä katkera sarkasmikin: ”ei suruja monta” jälkeen luetellaan lähes koko elämä, sen monet suuret ja kipeät menetykset.

Suuria menetyksiä elämässään kokeneet kuvaavat surua ei vain tunteeksi vaan paljon suuremmaksi, kuin tilaksi tai toiseksi todellisuudeksi, johon menetyksen kokeva joutuu – tai pääsee. Suru kertoo, että jokin on ja on ollut merkityksellistä, arvokasta ja rakasta. Surun tila tulee luopumisen ja menetyksestä toipumisen avuksi – todellisuudeksi, jossa toipuminen ja menetyksen käsittely mahdollistuvat.

Surusta puhuttaessa mieleen tulee tyypillisimmin läheisensä menettäneen suru, josta artikkelissaan ”Äiti, äiti, missä olet?” kirjoittaa **perhe- ja paripsykoterapeutti Kristiina Tirroniemi**. Hän kuvaa narratiivisen psykoterapian näkökulmasta muutoksia, joita tapahtui hänen surevassa asiakkaassaan psykoterapiaprosessin aikana. Muutoksia tapahtui paitsi suhteessa asiakkaaseen itseensä myös suhteessa hänen menetettyyn läheiseensä.

Suru voi olla myös kollektiivista, sukupolvia ylittävää ja yhdistävää. Se voi olla surua siitä, että ei yksilönä eikä ryhmänä ole tullut kohdelluksi oikeudenmukaisesti. Surua siitä, että on menettänyt jotakin sellaista, joka enemmistöön kuuluville on itsestään selvää. Surua siitä, että tulee toisten määrittelemäksi. Tämä suru välittyy **FM Mari Mäkitalon** sekä saameksi että suomeksi julkaistavasta artikkelista. Kirjoittaessaan saamenkielisen väestön psykososiaalisen avun tarpeista, hän sivuaa myös menneisyydessä tapahtuneita epäoikeudenmukaisuuksia ja sitä edelleen yleistä virheellistä uskomusta, että tasa-arvo toteutuu, jos kaikille tarjotaan samanlaista psykososiaalista tukea eri palveluissa asiakkaan kielestä ja kulttuurista riippumatta. Kirjoittajan mukaan syrjintää kokeneiden luottamusta palveluihin ja ammattilaisiin voi rakentaa vain siten, että ammattilaisilla on kulttuurista kompetenssia. Surua siitä, mitä aiemmin on ollut, se ei kuitenkaan poista.

Perhe- ja pariterapeutit Kirsi Heikinheimo ja Tanja Pihlaja kirjoittavat perhe- ja pariterapeutin identiteetistä ja siihen vaikuttavista tekijöistä, joista yksi ehkä merkittävimmistä on arvostus tai ennemminkin sen puuttuminen. Perhe- ja pariterapeutteina tiedämme kirjoittajia lainaten, että ”- - -pariterapiaa saaneessa ryhmässä potilaat toipuivat verrokkeja paremmin masennusoireiden, yleisen toimintakyvyn,

mielenterveyden sekä alkoholinkäytön mittareilla.” Tiedämme myös, että pääosin yksilölähtökohdista toteutetut palvelut ovat osoittautumassa umpikujaksi. Saman perheen jäsenistä useat voivat käydä hakemassa palveluista apua ilman, että heitä systemaattisesti tavataan yhdessä. Yksilötyön rinnalle – ja sen pohjaksi – olisi löydettävä tapa tuottaa palveluita niin, että niissä huomioidaan koko perhe. Tiedämme, että perhe-, pari- ja verkostotyön osajina olisimme hyviä kokonaisvaltaisina perheen huomioijina ja että koulutuksemme mahdollistaisi monipuolisen avun antamisen.

On valtava menetys, että emme voi toimia oikeaksi katsomallamme ja tutkitusti vaikuttavalla tavalla. Se on menetys, joka synnyttää surua ja kokemuksen eettisestä ahdingosta, minkä artikkelia varten tehtyyn kyselyyn vastannut kollegamme pukee sanoiksi toteamalla, että ammatti-identiteettiä kolhaistaan, ”- - jos itse arvostamaani ammattia ei arvosteta mielestäni sen ansaitsemalla tavalla.”

Kiitos Teille kaikille tähän lehteen kirjoittaneille. Tästä ei pitänyt tulla surun teemanumeroa, eikä se sitä varsinaisesti olekaan, mutta artikkeleita lukiessa syntyi kuitenkin kokemus niitä yhdistävästä menetyksen kokemuksesta – surusta.

Päivi Kangas ja Mika Niemelä

kuva: unsplash.com